

področju GIS-v, lahko funkcionira le, če na občinskih ravneh taki sistemi že uspešno delujejo. Primer je nizozemski kataster, ki je eden prvih, ki deluje za celo državo. Zaživel je šele takrat, ko je bil avtomatsko voden v približno 80 % občin in je država posredovala le pri ostalih.

Za zaključek še nekaj osebnih vtisov, ki sem jih nabral v tem mesecu. Predsem sem dobil občutek, da so Poljaki, vsaj večina, izgubili nekaj življenske opore. Tisto, kar so jih učili ali v kaj so verjeli, je napačno, novo pa prihaja v obliki satelitskih anten, novih avtomobilov, McDonaldiv in brezposelnosti, na podlagi katerih pa je težko graditi življenski smisel. Infrastruktura je še vedno slaba in zanemarjena, poljski produkti pa v glavnem slabe kakovosti. Skoraj vsaka stvar, ki bi jo bilo vredno kupiti, je uvožena. Cene teh izdelkov pa take kot na zahodu, seveda. Privatna iniciativa je v zaletu, le da je v glavnem omejena na uslužnostne dejavnosti. Sicer pa vedno upam, da tujci Slovenije ne vidijo v takšni luči. Ko sem se nato zadnji teden z avtom peljal s Poljske na Nizozemsko, se mi je v 24 urah odvil pred očmi ves razpon obstoječih razlik med vzhodom in zahodom. In kje smo mi, neke vmes, kot vedno.

Matjaž Ivačič

Prispelo za objavo: 15.2.1993

Prihaja čas geodetov?

Princip razvoja in prilagajanja je fundamentalen za preživetje vseh organizmov – od enoceličarja do kompleksne organizacije v času informacijske tehnologije. Vse življenjske oblike so prisiljene, da razvijejo premišljene lastnosti, kako izkoristiti sredstva boljše ali drugače, ali kako se prilagoditi spremenjenemu okolju.

Vsi prav dobro poznamo že dokaj izrabljeno geslo Zdrav duh v zdravem telesu. Kaj hitro lahko opazimo, da pri nas marsikje to ne velja povsem, saj v zadnjih letih informacijska tehnologija napreduje z veliko večjimi koraki kot pa miselnost ljudi na mnogih položajih. Razlog je predvsem v tem, da ljudje na pomembnih položajih navadno niso povsem dobro oz. pravilno seznanjeni s potenciali, ki jih ponujajo sodobne tehnologije. Zavedati se moramo, da živimo v dobi informatike, kar omogoča ogromno prednosti; od reševanja številnih kompleksnih problemov, prihranka časa, boljše organiziranosti in fleksibilnosti, racionalizacije poslovanja pa do hitrejšega pretoka informacij, itd.

Sprašujem se, zakaj vseh teh možnosti ne bi izkoristili tudi v geodetski stroki? Kaj nas pri tem ovira? Če na kratko pogledamo v zgodovino, vidimo, da smo bili geodeti v preteklosti poleg tega, da smo izvajali oz. vodili takšne ali drugačne upravne in geodetske postopke vedno samo t.i. proizvajalci podatkov. Sedanja družba pa se z vse bolj velikanskimi koraki razvija iz proizvajalne v marketinško. Obenem se razvija tudi naša miselnost, t.j. iz naše proizvajalne miselnosti se razvija marketinška. To pomeni, da je za ohranjanje življenjskega standarda nujen prehod na prožne organizacije, ki bodo temeljile na ustvarjalnosti zaposlenih. Uspeli bodo samo tisti, ki bodo hitro osvojili nove tehnologije in ponudili nove storitve, medtem ko bo izguba novosti pomenila zanesljiv propad.

In zakaj se je geodetska služba v zadnjih letih znašla na tako nezavidljivo nizki ravni?

Glavno dejstvo, kar največ odtehta, ni le pomanjkanje denarja oz. družbenogospodarska kriza (recesija) in razvojno zaostajanje ali pa morda „bivši“ družbeni sistem (in s tem država), ki pa, kot to danes pogosto ugotavljamo, še zdaleč ni v celoti preživet, ampak to, da smo imeli v okviru svojih dejavnosti vedno pred očmi samo golo dejstvo – proizvodnjo podatkov. To samo potrjuje oz. nakazuje našo neustvarjalnost in s tem neučinkovitost, ki je bila v preteklosti z vseh strani omejena s kopico takšnih ali drugačnih zakonov in predpisov. Razumeti moramo, da najrazličnejša pravila, ki veljajo v družbi, ustvarjalnost enostavno zadušijo. Če samo malo pobrskamo po zgodovini, vidimo, da so bile mnoge izboljšave in izumi posledica povezav vrste priučenih veščin in znanj ter precejšnje mere naivnosti, ki pa seveda prav nikogar ne more ovirati pri odkrivanju novega. Poleg tega ne smemo pozabiti, da sta za ustvarjalnost pomembni tudi intuicija in domišljija. Zato je zelo pomembno, da v prihodnosti še posebno skrb namenimo spodbujanju ustvarjalnosti in inovativnosti, saj so sveže ideje in predlogi vedno dobrodošli, vendar ne šele na delovnem mestu, ampak že mnogo prej – v srednji šoli in nato kasneje na fakulteti. Strinjam se z mislijo, da je prvi znak, da neka stroka „propada“, upadanje števila novih idej. Porajanje idej potiska stroko naprej, njihovo pomanjkanje pa nazaj. V tej zvezi nas zanima predvsem vprašanje, kdaj in v kakšnih pogojih lahko poraja stroka ideje. Stroka spodbuja nove ideje, kadar dopušča čim večjo različnost v mišljenju, in obratno, ubija jih, kadar dopušča samo eno smer v mišljenju. Vzrok za to lahko iščemo v naravi mišljenja. Sleherna misel, ki je usmerjena k določenemu cilju, blokira vse druge misli, ki bi jo utegnile odpeljati drugam. Enosmerno mišljenje daje človeku plašnice, tako da vidi samo še naprej. Ustvarjalne misli pa prihajajo v zavest s strani, nepričakovano ter spontano in svobodno. Ustvarjanje je možno le v stroki, ki omogoča, da se mišljenje širi v vse smeri, v obliki nekakšne pahljače, ki zajema čim več različnih idej, od katerih se nekatere v „borbi za obstoj“ obdržijo, druge pa propadejo, ker niso učinkovite in ne ustrezajo stvarnosti. Ohranijo pa se tiste, ki jih stvarnost potrjuje. Čim več je idej, tem več jih preživi in tem učinkovitejše so.

Kje vidim rešitev? Predvsem v tem, da bi morali poudariti naše prednosti, še več, naše slabosti spremeniti v naše prednosti. Vse skupaj pa bi morali izpeljati tako, kot pravi stari rek, da bo volk sit in koza cela.

Kako naj si to razlagamo? V današnji demokratični družbi in tržno usmerjenem gospodarstvu so pomembni čas, zanesljivost, cena in kvaliteta. Povsem jasno je, da se moramo ob vsem tem zavedati, da dobro organiziran sistem (geodetska organizacija), povečuje moč posameznikov, saj so organizirani posamezniki močnejši kot neorganizirani. Vse to pa pogojuje moč in vpliv, ki bi jo morala geodetska organizacija kot taka imeti (in hkrati s tem tudi geodeti), da bi si pridobili samozavest in spoštovanje družbe. To pomeni, da moramo geodeti poleg tega, da poskrbimo za seme, rast in žetev, postati tudi vse boljši trgovci s podatki in informacijami. Organizirati moramo službo, ki bo uspešno tržila s podatki, ki jih geodeti neposredno zbirajo, vodijo, upravljajo, vzdržujejo, shranjujejo (LIS), poleg tega pa tudi informacije in podatke, do katerih imamo posreden dostop (ekonomski in socialni informacijski sistem). Ob vsem tem pa bi se morali še dodatno prizadevati in ustvariti ponudbo posebnih informacijskih storitev, prilagojenih individualnim potrebam posameznih naročnikov oz. strank in odkrivanju ugodnih priložnosti, ki jih ponujajo povsem določene situacije.

In kaj to pomeni? Z ustvarjalnim mišljenjem nenehno odkrivati nove rešitve, za povsem določene potrebe, probleme, izzive. Geodetska organizacija bo le na ta način prišla do potrebnih sredstev za nadaljnji razvoj in rast, saj se na državo v sedanjih časih, in najbrž še tudi nekaj časa v prihodnosti, neposredno pač ne moremo zanesti. Še več, ne samo da moramo postati dobri prodajalci informacij, znati jih moramo tudi uspešno tržiti, t.j. poznati pravila igre tržnosti, se približati uporabnikom, naročnikom oz. strankam, orientirati na ljudi (potrebe, želje) in njihovo kulturo ter hkrati poskrbeti za čedalje večjo veljavo („lobijevanje“) v družbi (med nosilci političnega odločanja) in s tem zagotoviti pomembnost naših podatkov in informacij. Ob vsem tem je treba zagotoviti tudi nenehno ustvarjanje vrednosti naših storitev. To pomeni, da moramo znati tržiti, ne le podatke in informacije, temveč tudi svoje znanje in dosežke.

IZ tega sledi, da je treba v geodeziji vzpostaviti dobro „službo“ z novimi pristopi k organizaciji in upravljanju, ki bi stala na zdravih temeljih s povsem novimi izhodišči (zagotoviti podporo npr. političnih strank – „lobijevanje“: Ministrstvo za okolje in prostor, Zeleni in nasploh celotne družbe), vzpostaviti normative in izpeljati standardizacijo (digitalna baza zemljiškega katastra – DBZK in ostale digitalne baze). Glede „lobijevanja“ se moramo zavedati, da je glavni namen seznaniti nosilce odločanja v politiki in družbi z našimi stališči, ki jih v okviru Ministrstva za okolje in prostor za nas zastopa Republiška geodetska uprava in jim jih pojasnjevati. S tem naj bi preprečili zakonodajno in upravno prakso, ki bi škodovala interesom geodezije. „Lobijevanje“ pomeni pospeševanje političnega ozračja, ki je ugodno za razcvet geodezije v prihodnosti. Zavedati se moramo, da se bo v bodoče izredno povečal pomen varstva okolja in zaščite potrošnikov oz. uporabnikov. Ugotovitev neposredno nakazuje, da se politika nikoli ne dogaja v prostoru, kjer ni interesov. Zakonodaja obstaja vedno zato, da ščiti interese nekoga in mu zagotavlja varstvo. Zato moramo geodeti storiti vse, da bi pospeševali in varovali svoje interese. Pomen „lobijevanja“ se povečuje, ker ima zakonodaja poleg nacionalne še mednarodno razsežnost, zato moramo biti pozorni, ne le na to, kaj se dogaja pri nas, ampak tudi drugod.

Vsekakor takšno pisanje nima nobenega smisla, dokler geodeti ne bomo poznali in se zavedali ciljev, ki jih hočemo doseči in kaj moramo za to storiti. Za to pa je potreben dobro izdelan strateški program. Pomembno je, da je program jasen, da bo vanj moč verjeti in za katerega bo vsak od nas lahko povsem prepričan, da predstavlja možno pot iz naših težav. Vse dotlej pa se bomo geodeti še naprej pritoževali in prepirali drug čez drugega in tako tavalili v začaranem krogu, iz katerega ne bo videti izhoda.

Majhen korak za človeka, toda velik za človeštvo. K temu bi lahko pripisali – majhen korak za geodezijo, toda velik za našo mlado državo! Marsikdo bo ob vsem tem pripomnil, da je lahko govoriti, težje pa uresničiti, zato bom v prihodnjem sestavku pripravil nekaj konkretnih predlogov!

Dokažimo, da prihaja naš čas!

Gregor Filipič

Prispelo za objavo: 4.3.1993